

Itálie v 11. století, rozvoj feudalismu

Po Jindřichu II. se vlády ujal **Konrád II.** (1024–39) ze salické neboli franské dynastie. V Itálii ho zpočátku podporovala církevní strana vedená milánským Arcibiskupem Aribertem, který Konráda roku 1026 korunoval v Miláně italským králem. Proti Konrádovým politickým snahám v Itálii naopak vystupovala velká světská šlechta. Císařem byl Konrád II. korunován v roce 1027, i tehdy však v Římě vypuklo další z mnoha protiněmeckých povstání. Drobnou šlechtu si Konrád naklonil tím, že v roce 1037 uzákonil dědičnost všech, tedy i malých, lén (*Constitutio feudis*). I nižší šlechtické rody (valvasoři) se tak stávají svobodnými vlastníky půdy a vymaňují se z moci velkých feudálů. V podstatě nastala pozemková reforma a byla podlomena moc velkých feudálů. Rozporů mezi feudály navíc dokázali využít ve svůj prospěch stále bohatší a sebevědomější měšťané.

Spory mezi velkými a drobnými feudály lze ilustrovat na situaci v Miláně. Drobná šlechta, zvýhodňovaná císařem, povstala proti velkému feudálovi, milánskému arcibiskupu **Aribertovi z Intimiana**, jehož rod patřil v té době k nejmocnějším v Itálii. Ten našel zprvu podporu u měšťanů, zatímco příslušníci drobné šlechty byli z města vyhnáni. Drobná šlechta si pozvala na pomoc císaře Konráda II., ten roku 1036 Aribertovo počínání odsoudil, sesadil ho a dal uvěznit blízko Piacenzy. Aribert uprchl a vrátil se zpět do Milána, kde měl podporu Miláňanů. Císař město obléhal, Miláňané se postavili císařským obláhatelům na odpor. Při té příležitosti poprvé použili budoucí symbol milánské soudržnosti a městských svobod, vůz tažený voly zvaný „carroccio“, na kterém byl oltář pro sloužení mši na bitevním poli.

Spojení biskupa a měšťanů však nebylo trvalé. Aribert byl v roce 1038 na císařovo naléhání papežem Benediktem IX. exkomunikován (tj. vyloučen ze svátostného společenství církve se zákazem zastávat jakýkoli církevní úřad). Proto začal dělat drobné šlechtě ústupky a smířil se i s novým císařem **Jindřichem III.** (1040).

Když si pak měšťané o něco později chtěli vydobýt větší podíl na vládě ve městě, spojili se právě s drobnou šlechtou, do jejich čela se postavil milánský šlechtic **Lanzone della Corte** a roku 1042 vytáhli zbraně proti arcibiskupovi a velkým feudálům, kteří byli z města vyhnáni a potom ho obléhali. Byla nutná nová vojenská intervence císaře, válka trvala celkem tři roky a skončila až v roce 1045, kdy bylo měšťanům přiznáno právo podílet se na vládě spolu se šlechtici, kteří se do města mohli vrátit, a s novým arcibiskupem, který však již neměl takovou moc jako jeho předchůdce. Zmíněné události přispěly k tomu, že se v Miláně začalo rozvíjet **komunální zřízení**.

Jindřich III. zvaný **Černý – der Schwarze** (1039–56) zdůrazňoval nadřazenost císařství církvi. Odvolával se na dokument *Privilegium Othonis* (962), podle kterého museli papežové před svým uvedením do funkce složit přísahu císaři. V souladu se svou politikou vyloučil římskou šlechtu z rozhodování o volbě papežů. Klement II. a další papežové zvolení během jeho vlády byli většinou německého původu.